

Adviezen over Q-koorts voor hobbygeiten- en hobbyschapenhouders

14 augustus 2008, ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Adviezen over Q-koorts voor hobbygeiten- en hobbyschapenhouders

14 augustus 2008

Nieuwsbrief met adviezen die hobbygeiten- en schapenhouders kunnen gebruiken om het risico op besmetting met Q-koorts te beperken. Vooral kleine herkauwers worden gezien als een belangrijke besmettingsbron.

Adviezen over Q-koorts voor hobbygeiten- en hobbyschapenhouders

14 augustus 2008, ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Inleiding

Door een groter aantal gevallen van Q-koorts bij mensen dan normaal, is deze ziekte de laatste tijd in de belangstelling gekomen. Er is weinig bekend over de ziekte, maar deskundigen achten het aannemelijk dat er een verband is met het voorkomen van de bacterie bij professionele melkgeiten- en melkschapenhouderijen. Daarom heeft de GD een advies gemaakt en zijn er sinds kort een aantal maatregelen van kracht voor de professionele melkgeiten- en melkschapenhouderij om mogelijke risico's te beperken. Hoewel de risico's beperkt zijn, is het ook mogelijk dat hobbygeiten en -schapen besmet zijn met de bacterie die Q-koorts veroorzaakt. In deze brief worden adviezen gegeven die de hobbygeiten- en schapenhouder kan gebruiken om het risico op besmetting met Q-koorts te beperken.

Q-koorts

Q-koorts wordt veroorzaakt door de bacterie *Coxiella burnetii*. De bacterie komt bij veel diersoorten voor. Q-koorts is een zoönose, wat betekent dat er verspreiding van dier naar mens kan plaatsvinden. Vooral kleine herkauwers worden gezien als een belangrijke besmettingsbron voor de mens. Het belangrijkste verschijnsel bij besmette schapen en geiten is dat drachtige dieren verwerpen (abortus). Bij het verwerpen komen er erg veel bacteriën vrij in de omgeving.

De mens kan besmet worden door het inademen van stof waar de bacterie in zit. Maar ook drinken van rauwe melk zou een besmettingsroute kunnen zijn. De ziekte is niet besmettelijk van mens op mens. Meestal hebben mensen geen ziekteverschijnselen, of een ziektebeeld dat op griep lijkt. Een klein deel van de mensen krijgt echter ernstiger problemen zoals longontsteking of een chronische vorm van Q-koorts.

Maatregelen in professionele melkgeiten- en melkschapenhouderij

Sinds 12 juni 2008 is het voor professionele melkgeiten en melkschapenhouderijen verplicht om verschijnselen van Q-koorts bij hun dieren te melden. Bij bedrijven van meer dan 100 dieren is het in ieder geval verplicht om te melden bij meer dan 5% abortus in 30 dagen en bij minder dan 100 dieren als er in de afgelopen 30 dagen 3 of meer gevallen van abortus waren.

Na melding zal op het bedrijf onderzoek gedaan worden om vast te stellen of het bedrijf besmet is met Q-koorts. Als dat het geval is gelden voor het bedrijf twee maatregelen. Ten eerste is het verboden om gedurende negentig dagen mest uit de stal te verwijderen. De mest zal na het voorkomen van abortus besmet zijn met de Q-koorts bacterie. Door de compostering die gedurende de negentig dagen optreedt in een potstal wordt er vanuit gegaan dat de bacterie afgedood wordt. Ten tweede is het voor mensen die niet vanwege hun beroep of bedrijf de stal hoeven te betreden verboden de stal te betreden.

Voor meer informatie zie ook het Q-koorts dossier op de website van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (www.minlnv.nl).

Adviezen voor hobbymatig gehouden schapen en geiten

De maatregelen die hierboven beschreven zijn gelden niet voor hobbymatig gehouden schapen en geiten. Het is echter wel mogelijk dat ook hobbymatige gehouden schapen en geiten besmet zijn met Q-koorts en met name bij verwerpen een risico op besmetting met Q-koorts vormen voor de mensen die met deze dieren in contact komen. Hieronder staan een aantal adviezen die gebaseerd zijn op de adviezen die door de GD zijn opgesteld om risico's bij verwerpen te beperken.

Er zijn besmettelijke en niet-besmettelijke oorzaken van verwerpen bij schapen en geiten. Naast de Q-koorts bacterie is er nog een aantal andere ziekteverwekkers die verwerpen bij schapen en geiten

Adviezen over Q-koorts voor hobbygeiten- en hobbyschapenhouders

14 augustus 2008, ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

kunnen veroorzaken en ook een risico voor de mens kunnen zijn. Het advies is daarom om bij een verwerper, waarbij een vermoeden bestaat van een besmettelijke oorzaak van verwerpen, de dierenarts in te schakelen om de oorzaak van het verwerpen vast te laten stellen. Dit zou zeker het geval moeten zijn als er sprake is van meerdere verwerpers of als er andere verdachte omstandigheden zijn. Voor alle verwerpers gelden de volgende adviezen:

- De verworpen vruchten en nageboorten (die niet ingestuurd worden voor onderzoek) dienen aan de Rendac ter destructie te worden aangeboden en tot die tijd goed afgeschermd opgeborgen te worden.
- Bij het hanteren van de vruchten en nageboortes altijd handschoenen dragen.
- De ondergrond van abortus goed reinigen en ontsmetten of eventueel wegwerp materiaal gebruiken als ondergrond zoals plastic. De Q-koorts bacterie is resistent tegen veel bekende ontsmettingsmethoden. Op de website van het RIVM staan twee standaard methoden beschreven om oppervlakten en instrumenten te desinfecteren.
Voor oppervlakken:
http://www.rivm.nl/cib/infectieziekten-A-Z/standaardmethoden/2_1_1_oppervlakken_microorganismen.jsp
En voor instrumenten:
http://www.rivm.nl/cib/infectieziekten-A-Z/standaardmethoden/instrumenten_voorwerpen_schadelijke_microorganismen.jsp
- Risicogroepen zoals mensen met verminderde weerstand, jonge kinderen, ouderen en zwangere vrouwen moeten direct en indirect contact met verwerpemde kleine herkauwers vermijden.
- Risicogroepen moeten ook indirect contact via ongewassen kleding van iemand die heeft geassisteerd bij een geboorte mijden. Op de website van het RIVM staat hoe deze kleding het beste gereinigd kan worden:
http://www.rivm.nl/cib/infectieziekten-A-Z/standaardmethoden/2_3_2_Thermische_desinfectie_textiel.jsp
- Bezoek kan beter niet in contact komen met schapen en geiten die problemen met verwerpen hebben. Het is verstandig om bezoek niet in stallen te laten van deze dieren of de dieren die verworpen hebben apart te houden.
- Neem bij contact met schapen en geiten algemene hygiënemaatregelen (handen wassen, wisselen van kleding en schoeisel) in acht.
- Drink geen rauwe melk en eet geen rauwmelkse producten van schapen en geiten waar problemen met verwerpen spelen.